

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iernii 11. — Administrația: Str. Căminului 3.

Se prenumără și la poste și la librării.

În București

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Sibiu, 13 Septembrie st. v.

„Pesti Napló”, organul contelui Albert Apponyi, ia privilegiu din condamnarea generalului Traian Doda, pentru a da naționalităților lecții de bună purtare politică.

Am produs și noi articolul foii opoziționale moderate în numărul nostru 205, ear' acum, după-ce el este cunoscut cetitorilor noștri, se vedem ce am pute noi răspunde onorabililor opoziționali.

În general ni se bagă vină, că de o parte naționalitățile se exclud singure dela viața politică, ear' de alta că guvernul actual este spriginit mai ales de naționalități, căci aproape toate cerurile naționalităților aleg deputați guvernamentali.

Cea mai gravă însă este învinuirea, că naționalitățile, respective partidele naționale au programe nepatriotice și prin urmare opoziția maghiară nu poate sta de vorbă cu dînsule.

Ce vor dice la acestea concetățenii noștri sași, sloveni, sârbi etc., nu scim, dar' nici nu e treaba noastră. Vor scî ei să respingă învinuirile, de care nu se simt vinovați.

Cât pentru Români, apoi cântarea aceasta nu e nici decît nouă. Am mai auzit-o și cu alte ocazii. Ear' răspunsul este atât de ușor de aflat, încât dacă onorabilii apponyi-ști din parlament și dela presa maghiară ar voi să-l afle, n'ar trebui să-l mai dăm noi.

Românii nu se exclud dela viața politică, ci sînt excluși printr-o lege electorală nedreaptă și susținută anume în defavorul lor. Sînt excluși prin influența demoralizatoare a unui guvern pseudo-liberal, căruia nici chiar numita lege arhaică și necorespunzătoare instituțiilor parlamentare din timpul de astăzi nu-i este de ajuns, ci se mai folosește și de toată forța aparatului administrativ, de toate mijloacele de corupțiune și de intimidare, pentru a împede ca expresiunea liberă a voinței cetățenilor.

Sub astfel de împregiurări Români inteligenți, care nu voesc să contribuie la demoralizarea fraților lor de un sânge, după-ce știut este, că sub legile și stăpînirea de astăzi dreptate pentru ei în viața publică nu este, foarte în-

teleptesc au hotărît, că mai bine este să se pună în rezervă și să aștepte până când altă stăpînire mai dreaptă le va face și lor locul cuvenit în viața reprezentativă a statului.

Schimbați, onorabili moderați opoziționali, legea electorală a Transilvaniei și dați deplină libertate a votului la alegeri, și veți vedea, că Românii nu se exclud dela luptele politice, ci se exclud acum dela luptele corupțiunilor electorale, a căror glorie o lasă să fie numai a Maghiarilor.

De aceea este o absurditate, când se dice, că Românii susțin pe actualul guvern, alegînd în cercurile, în care sînt în majoritate, deputați guvernamentali.

Cine alege pe deputații guvernamentali? S'a vădut vre-odată vre-un comitet electoral românesc punînd candidația unui mameluc de ai d-lui Tisza. S'a cetit în vre-o foaie românească recomandându-se alegerea vre-unui mameluc? S'a auzit vre-odată unul dintre bărbații cu trecere ai poporului românesc stăruind între Români pentru vre-un mameluc? Luați de-a rîndul pe toți deputații guvernamentali ai diei de astăzi și spuneți-ne, care dintre dîșii poate afirma, că reprezintă vederile și aspirațiunile politice ale Românilor din cercul, în care a fost ales?

Nu veți găsi pe nici unul.

Pentru-că Românii cei conșcși de sine, Românii, care își pot permite luxul să se folosească cum voesc de dreptul de alegători, nici odată n'au dat votul lor întru spriginirea unui guvern, ale cărui tendințe sînt contrare nu numai drepturilor politice, pe care le pretind Românii, ci chiar și existenței lor ca popor deosebit în statul poliglot al Ungariei.

Adevărat este numai atîta, că mulți deputați guvernamentali se aleg în cercuri curat românești sau cu majoritate românească a populațiunii.

Dar' nu Românii îi aleg pe acestia, căci Românii preste tot nu aleg, ci îi aleg funcționarii administrativi și alte elemente, care într'un fel sau într'altul sînt dependente de guvern; îi aleg corupțiunea cu bani și cu beuturi și terorismul cu baioneta gendarmilor și cu alte mijloace, cărora oamenii slabi de

ânger nu pot rezista; îi aleg nemeșii sărăntoci, care exercează dreptul de alegători fără nici un cens și îi aleg în sfîrșit ne-Românii și numai aceia dintre Români, care nici prin avere, nici prin inteligență, nici prin moralitate, nu pot fi considerați ca reprezentanții dorințelor și tendințelor Românilor din regatul Ungariei.

Ear' pentru acestia poporul românesc nu primesce responsabilitatea și protestează ca el să fie identificat cu dîșii.

Dar' la ce le mai spunem noi acestea, când sînt cunoscute de toată lumea și numai acela nu le scie, care nu voesc să le scie.

Și nu voesc să le scie nu numai guvernânții noștri, ci preste tot, cu foarte puține excepțiuni, toți oamenii politici ai Maghiarilor.

Pentru-că toți sînt de o părere în ceea-ce privește naționalitățile. Ca și dl Tisza astfel și contele Appony consideră de nepatriotice adevăratele aspirațiuni ale Românilor, pentru-că ei voesc să fie considerați ca Români în statul ungar. De aceea ne impută „Pesti Napló”, că nu e mulțumit, cu purtarea noastră și că partidul în numele cărui vorbesc, nu ne poate ajuta nici când ar trebui să ne ajute, pentru-că nu poate sta de vorbă cu noi.

Opoziția moderată maghiară n'are decît să facă încercarea, de a sta de vorbă cu Românii, și se va convinge, că nu stau Românii cu ea de vorbă, cîtă vreme și pe steagul ei se află înscrisă idea de stat maghiar, cu înțelesul de stat național maghiar.

Șteargă însă această inscripțiune, sau mai bine dîs schimbe-i înțelesul așa cum este drept și natural: dîc stat ungar poliglot cu adevărat regim reprezentativ, și apoi vor sta Românii bucuroși de vorbă cu dîșii.

Procesul generalului Doda.

Primind astăzi întreaga cerere de nulitate, pe care avocatul Carol Eötvös a prezentat-o curiei în procesul de presă în contra generalului Traian Doda, și dispunînd și de spațiul recerut, în următoarele re-

producem în întreg cuprinsulei și partea juridică a cererii de nulitate:

Onorată judecătorie de presă!

Pe baza arătării acusatorului public r., Nr. 1891—1888, la pertractarea curții cu jurați ce s'a ținut la 17 Septembrie 1888, am fost declarat de vinovat în contumaciam și condamnat la 2 ani închisoare de stat și 2000 fl. amendă. În contra acestei proceduri și sentențe am onoare a prezenta următorul:

Recurs de nulitate.

I.

Juriul s'a constituit în mod neobiceiuit, necorect, în contra legii și în contra praxeii legale.

Judecătoria n'a constituit juriul în sala destinată pentru pertractare și înaintea publicului aflător în această sală, adică în înaintea întregului public, ci s'a retras într-o sală laterală și acolo l'a constituit prelungă o publicitate restrînsă, cu excluderea numărului public ce s'a prezentat la pertractare și din care o parte a trebuit și fără de asta să fie exclusă, din pricina strîmtoarei locului. Prin procederea aceasta s'a vătămât în mod special legea și praxa legală din două puncte de vedere. Anume:

Întîi: Jurații, care au fost orînduiți, dar' care în mare parte nu s'au prezentat, s'au întregit numai dintre persoanele ce erau în sala laterală, ear' nu dintre persoanele aradane ce erau în sala hotărîtă pentru pertractare, și astfel la întregirea juriului s'a luat în considerație numai acea parte mică a publicului, care din întîmplare se afla în sala laterală;

A doua: Cei 12 jurați trași la sorți — în tot timpul cât au stat membrii tribunalului în sala laterală și în tot timpul cât a durat reînnoirea judecătorilor în sala de pertractare și ocuparea locurilor lor — au comunicat liber cu publicul aflător în sala laterală și cu jurații ce se aflau în sinul lui și care nutresc sentimente dușmănoase, precum și cu alții; ba mai mult, la intrarea în sala de pertractare au comunicat și cu o parte a publicului mare de acolo fără nici o genă și au fost expuși astfel șoaptelor și informațiunilor, care nu sînt permise.

În cazul de față ambele aceste vătămări ale legii sînt a se considera ca foarte grave, nu numai din punctul de vedere al principiului și al forme, ci și din punctul de vedere al rezultatului final și al dușmăniei, de care era atîtă o parte preponderantă din publicul aradan.

II.

Am fost exclus cu deservire dela exercitarea dreptului de apărare. Eu sufer adică de o paralizie continuă, care îmi împedecă mișcarea și obicinuita-mi înțea în cugetare și care din punct de vedere individual mă silesc să încungior o întăritare mai mare și prin aceasta o eventuală

iritație. Din această cauză nu m'am putut prezenta în persoană la pertractare, dar' pentru a pute fi totuși prezentat, am plenipotențat în locul meu pe un apărător. Apărătorul meu s'a prezentat, și-a arătat plenipotența, dar' judecătoria n'a conșcș și își împlinesc însărcinarea de apărător. Sciu, că după §. 81 al procedurii de presă, judecătoria nu este obligată să primească apărător în locul acusatului, care nu s'a prezentat, dar' și aceea o sciu, că nu există în patrie lege, care unui acusat, când nu se poate în persoană prezenta, să-i deneghe dreptul de a fi reprezentat prin apărător, și în sensul căreia judecătoria ar fi dator să oprească pe apărătorul plenipotențat dela împlinirea nobilei sale chemări. §. 80 din procedura de presă vorbesce despre cazul, când acusatul nu se prezentează nici în persoană, nici prin apărător, prin urmare acest § nu se referese la cazul meu de acum.

În fine legea, pretutindenea unde este îndoeală sau unde permite o interpretare rațională, naturală și dreaptă, totdeauna e a se interpreta în favorul acusatului; așa o pretinde dreptatea și umanitatea. Și după-ce — în urma praxeii legale și a unor lămurite analogii scoase din așezămîntele noastre constituționale — apărătorul pretutindenea este îndreptățit să reprezente înaintea judecătoriei drepturile și interesele mandatarului său, și după-ce — de nu cumva sînt rău informat — judecătoria de presă din cercul Pestei, în procesul de presă întentat la 1870 de Beliczay, ca acusator, contra lui Iosif Ujlaky, în absență a conșcș acusatului ca să fie reprezentat prin apărător, și aceasta s'a aprobat și din partea curiei reg., după-ce prin urmare în asemenea casuri, pe baza exemplului de mai nainte, dreptul de a fi reprezentat prin apărător se poate considera ca existent în praxa legală: din toate aceste cauze respingerea apărătorului meu trebuie să se considere în consecuențele ei ca o mare și grea vătămăre; chiar și numai din cauza aceasta, pertractarea trebuie să se anuleze.

III.

Am fost împedecat a expune cauza, pentru care nu m'am prezentat, și astfel am fost împedecat a prezenta și cererea mea pentru amănarea pertractării, prin ceea-ce atît în formă, cît și în fond, s'a vătămât §. 81 al procedurii. Această lege adică lămurit conșcșe chiar și conșcșenilor și amicilor mei justifierea neînfățișării mele, și cu toate acestea, — când apărătorului meu i-s'a respins cererea de intervenire meritorică la pertractare și când în urma acesteia apărătorul meu ceru repede cuvîntul înaintea judecătoriei, vrînd să aștearnă două documente, prin care a voit mai cu seamă să justifice neînfățișarea mea provenită din necesitate și să ceară termin nou pentru pertractare, — judecătoria l'a întrerupt în expunerea cererii lui și de fapt i-a interzis expres a preda această rugare. Apărătorul meu din cauza aceasta a și înșinuat numai decît re-

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Între patru ochi.

(Comedie într'un act de L. Fulda.) —

Persoanele:

Dr. Felix Volkart, medic.
Ermina, soția lui.
Baronul Hubert de Berkov.
Baumann, servitor.
Lotte, subreță.

Actul I.

Sufrageria la D-ru Volkart.

Ușe la dreapta și stînga. În fund spre dreapta o fereastră. La mijlocul scenei o masă lungă, așternută cu vre-o 30 de tacâmuri. În fund spre dreapta o sofă mică, la stînga câteva foteluri. Prin ușile deschise în fund se vede un salon. Candelabre în ambele încăperi.

Scena I.

Ermina, (în mare fîntă), Lotte, Baumann, (ocupat în salon cu aprinsul candelabrelor) Pe urmă

Felix.

Ermina. (cîntă Lotte, care îi ține înainte o oglindă mică, arătînd spre o roșă din pîr.) Pune roșă aceasta mai sus, și mai sus. Năucul de friser, bine a mai vădut! Așa! — Dar' aibi grije! Îmi motopești dantela!

Lotte. Doamna este astăzi earăși în-cîntătoare. (Pune oglinda la o parte.)

Ermina. Așa dîci? Nu mă simt nici decum bine. De, dîcem ușor: primul nostru bal; dar' atîta grije, atîta lucru, atîta disordine, mii de lucruri, la care trebuie să gîndesci, și ear' alte mii, pe care îți e teamă să

nu le uiți. — Și apoi în bîtrînul Baumann nu te mai poți încrede de când și-a împlinit șese-deci de ani. (cheamă) Baumann!

Baumann. (venind iute cu aprindătorul.) Poftim, doamnă?

Ermina. Pentru D-șeu, uite că pică! Stînge!

Baumann. (Stînge flacăra.) Ce poftesci, doamnă? — Toate sînt în ordine.

Ermina. (aruncînd o privire preste masă.) Ai pus etichetele la masă?

Baumann. Da, singur! Dar' la colțul din stînga —

Ermina. (impacientă.) Ce este?

Baumann. La colțul din stînga se vin trei domni lîngă olaltă.

Ermina. Așa veți! Earăși o confușie! Du-te aranjează aceasta!

Baumann. (stînd în loc.) O Doamne, dacă ar fi ajuns-o Măria Sa, mama d-tale! Doamna baronesă dîcea totdeauna...

Ermina. Sciu eu ce dîcea mama. Mergi de-ți veți de lucru! (Baumann merge pe după masă.)

Felix. (Vine din stînga în costum de casă.) Bine că te găsec în fine, Ermino! Unde e masa mea de scris?

Ermina. În magazin.

Felix. Bun loc! Am să caut ceva despre reumatism; stînd aci îl mai capăt și eu. (ese repede prin dreapta.)

Baumann. (aparînd earăși) Măsuțele încă sînt aranjate. Să pun cărți pe ele?

Ermina. Ce măsuțe?

Baumann. Cele din salonul albastru. Ermina. Cerule! Acelea sînt mesele de joc; înțelegi Baumann, acelea nu trebuie întinse, du-te și le pune la locul lor!

Baumann. Apoi, dragă d-nă, nici eu nu credem când te purtam pe brațe, că o să am fericirea, ca la primul bal ce-l dai d-ta să —

Ermina. Teribil! Uită-te d-ta, Lotte, dacă —

Felix. (din dreapta.) Auleo, ce-i acolo! Am găsit masa, dar' cărțile nu. Cine le-a pus acelea?

Lotte. Sînt în dulapul cu rufele, în odaia pentru baie.

Felix. În odaia pentru baie? Grandioasă logică a lucrurilor. (Ese prin stînga.)

Ermina. Uită-te, Lotte, dacă covorul e pus pînă la stradă. (Lotte ese prin dreapta.) Și d-ta, Baumann, întreabă bucătarul, că a sosit racul de mare ce l'am comandat; dacă nu, telefonează!

Baumann. Racului?

Ermina. Băcanului! Nr. 746.

Baumann. Mă voi îngriji de toate. Când gîndesc omul, că de atunci sînt două-deci de ani, și încă tot mai am onoare și fericirea... (merge în salon și-i face de lucru.)

Ermina. (încet.) Este incorrigibil.

Felix. (cu țigaretă aprinsă vine din stînga.) Cheia nu este la dulap.

Ermina. Sigur e în masa ta de scris.

Felix. Plăcută circulație! Să mă duc earăși în magazin? Ba, mai binefi dau pace! (Se așază pe un fotel.)

Ermina. Felix, tu fumezi aici în sufragerie?

Felix. Și apoi, doar nu e nimeni aci.

Ermina. Fum rece de țigară la primul nostru bal! Asta ar însemna nimicirea noastră socială.

Felix. Atunci nu mai fumez. (pune la o parte țigareta.)

Ermina. (cheamă) Baumann!

Baumann. (din salon.) Pofim!

Ermina. Aruncă capătul acesta de țigară!

Baumann. La moment! (la țigaretă și fumează pe furie.) Aceasta sciu că-i o țigaretă veritabilă. (ese prin dreapta.)

Scena II.

Ermina, Felix.

Ermina. Felix, ar fi timpul ca să-ți faci toaleta.

Felix. Dacă-mi voi găsi fracul, voi cerca. Deducînd însă din ordinea cea grandioasă ce e pe aci, cred că-l voi găsi în pivniță.

Ermina. Se pare că ești foarte bine dispus.

Felix. De slă ca de voe bună! De altmîntrelea noi încă nu ne-am vădut astăzi. Deci credeam, că —

Ermina. Deseară ne vom vedea destul.

Felix. Așa în treacăt, între lumea cea multă.

Ermina. Nu înțeleg, n'ai tu nici decum idee despre datorințele domnului casei?

Felix. Ba am! Dar' am idee și de alte datorințe. Chiar pentru aceea aș vorbi cu tine două secunde.

Ermina. Cu mine acum? N'am timp. Măne!

Felix. Măne vrei să mergi la cursul cailor.

Ermina. Atunci poimăne.

Felix. Poimăne dimineață e matine-ul în favorul celor inundați, seara se dau tablourile vivante pentru ajutorul celor păgubiți prin foc. Ce e titlu piesei, în care joci și tu?

Ermina. Căsnicia.

Felix. Da, da, căsnicia. Un titlu foarte recomandabil. Veți bine, draguțo, că de aci înainte ear' nu vom avî timp să povestim, cum n'am avut nici pînă aci. Sînt patru luni de când ne-am luat; dar' noi avem timp tot numai pentru alții, nici odată însă pentru noi.

Ermina. Felix, am încă o mulțime de lucruri; te rog, aibi bunătate de te îmbracă. Poate să vină lumea.

Felix. (privind ceasornicul.) Până preste o jumătate de oră sciu că nu vine nimeni, apoi tu scii cît de iute îmi îmbrac eu fracul.

Ermina. Ei, în numele Domnului, spune-mi iute ce ai de-a-mi spune. Altfel tot nu scap de tine.

Felix. Spune-mi, Ermino, pînă când are asta să dureze tot așa?

Ermina. Cum?

Felix. Așa că noi nu ne vorbim decît numai tot „par distance”; întreaga mea

cursul sau de nulitate. Încât a fost motivat acest recurs, aceasta a dovedit-o lămurit, afară de cele mai sus dișe, și modul ulterior de procedere împreună cu rezultatul lui final. An dovedit-o lămurit și trist.

IV.

Întreaga procedură și judecată a curții cu jurați stă în contradicție cu legea, întru-cât această judecată se caracterizează ca adusă în contra mea ca absent din obști-națiune. Obstat este acela, care nici nu se prezintă la termenul citat prin lege, nici nu-și trimite plenipotențiat înaintea judecătorei și nu-și justifică neînfrățirea ca provenită din necesitate, și în fine nici consăngeniilor amicii și nu-și justifică această neînfrățire. După-ce însă eu mi-am trimis plenipotențiat și apărător legal, care s'a prezentat punctual, și după-ce prin el am avut de gând să-mi justific și neînfrățirea mea ca provenită din necesitate și la aceasta singur numai judecătoria m'a împedat; din această cauză nici eu n'am putut fi considerat ca obstinat și contumace și nici procederea mea nu s'a putut socoti ca provenită din obstinație.

V.

Textul jurământului depus de jurați n'a corespuns procedurii. Această vătămă a legii se pare că ar fi mică și numai formală, trebuie însă cu toate acestea să o amintesc, fiindcă e caracteristică, deoarece jurații au depus jurământ, că vor judeca „bazați pe cauzele și pe tăria acușării și a apărării”. Aceasta însă nu s'a făcut și nici nu s'a putut face, de vreme-ce apărarea a fost cu totul exclusă și nu s'a putut pune în vedere juraților cauzele și tăria apărării.

VI.

Actul de acuzare a împărțit necorespunzător, în înțeles fals și în parte falsificate, acele pasaje din imprimat, care au servit ca bază acușării, sau cel puțin unele din acele pasaje, și prin aceasta s'a vătămât §. 20 al procedurii de presă. În traducerea autentică ce se află între acte și care s'a tradus și autenticat prin interpretul autorizat al judecătorei, nu se cuprind nici acele cuvinte și sentențe și nici acea ordine a cuvintelor și sentențelor ce se află în textul original, la care se provoacă acușarea. Textul traduceri autentice, atât ce privește cuvintele și sentențele singurice, cât și ce privește înțelesul cuprinsului întreg, au cu totul alt înțeles, decum este acela ce se citează în acușare. Traducerea autentică, prin modul cum sunt așezate cuvintele unul lângă altul, cuprinde la un anumit loc o unică construcție și în înțelesul acestei construcții se referă la noile alegeri de deputați dietali ce aveau să urmeze, pe când în actul de acuzare se citează singuricele părți ale acestei construcții cu cuvinte deosebite și în propoziții de sine stătătoare și, fie din neatențiune, fie cu scopul de a duce în răstăcire pe jurați și pe judecători, singuricele părți ale construcțiilor, formate în propoziții de sine stătătoare, încă sunt citate în actul de acuzare în sens contrar cu traducerea autentică. Prinț'o astfel de procedură se poate pune sub acușă și rugăciunea „Tatăl nostru”, ceea-ce însă după §. 20 al procedurii de presă nu poate fi permis.

VII.

Procedura de dovedire s'a efectuat defectuos și ilegal, pentru-că ti-

păritura ce formează obiectul acușei original nici nu a fost prezentată juraților și nici nu s'a fost citit înaintea lor. Aceasta stă în contradicție cu §. 49 al instrucțiunii de procedere. E adevărat, că tipăritura s'a fost citit; dar legea și praxa pretindea, ca tipăritura originală să se fi citit, și dacă se observa, că dintre judecători, dintre jurați, există cineva, care nu înțelege tipăritura originală: numai atunci, și la toată întâmplarea numai în al doilea rând, avea să urmeze citirea traducerei.

VIII.

Tipăriturile ce formează obiectul acușei și reclama neapărat înțelegerea acesteia nu s'a fost citit, ci s'a exclus cu totul dinaintea juraților, prin ceea-ce de asemenea s'a vătămât legea.

Cu alte cuvinte, acuzatorul public înțelege în mod diametral opus tipăritura de sub acușă și nu în felul cum o înțeleg eu. Acuzatorul public afirmă, că eu am voit să înformez pe alegătorii mei în contra partidului guvernamental ce stă în fața mea și a partidului meu. Mai departe acuzatorul public afirmă, că eu prin publicațiunea mea țințese în taină la întemeierea unei Daco-Români; dar eu afirm, că am voit să pregătesc alegătorii mei pentru noua alegere ce se va face în cercul Caransebeșului. Pentru jurați deci a existat și trebuia să existe întrebarea: Oare acuzatorul public ori eu interpretez corect cuprinsul publicațiunii mele?

Eu am publicat în același timp și în legătură două tipărituri, care trebuie împreună și în legătură făcute obiectul interpretării, pentru-ca publicațiunea de sub acușă să se poată interpreta corect. Una dintre publicațiunile acestea este cea scrisoare, pe care am adresat-o la președintele casei deputaților; cealaltă e aceea, prin care am trimis această scrisoare alegătorilor mei spre luare la cunoștință. Aceasta stă mai presus de orice îndoeală și se dovedește prin următoarele cuvinte ale publicațiunii de sub acușă ce s'a citit juraților în traducere:

„Pe când pentru mai buna orientare a Voastră, conform datorinței mele, viu a Vă aduce la cunoștință atinsul pas al meu, fac întruna să urmeze traduce în limba maternă, în întreg cuprinsul, literile ce am adresat în această privință Excelenței Sale d-lui Toma de Péchy, președinte al casei reprezentanților țării. Cetiți, examinați, cumpăniți și consultați între Voi, și faceți-ve judecata. Numai încă două lucruri am a Vă pune la inimă etc.

Eată deci, din cuvintele aceste, și din întreg cuprinsul scrisorii mele, că scrisoarea adresată președintelui dietei formează partea întregitoare a publicațiunii puse sub acușă, așa că fără de aceasta eu deservirșe preste puțină o interpretare corectă a cuprinsului publicațiunii mele ce se trage la îndoeală. După-ce însă această parte explicitoare și deslușitoare a publicațiunii mele nu s'a fost citit și nici prezentat juraților în original: Vătămându-se prin aceasta § 39 al instrucțiunii de procedere, jurații nu au putut fi în poziție de a aduce judecata conștienței, în deplin cunoștință, a actelor de sub acușă.

IX.

Curtea cu jurați și tribunalul, prin procedura lor și prin sentența adusă în meritul cauzei, au vătămât

despre care n'au nici idee. La masă ori avem musafiri ori suntem invitați.

Ermina. Spune, n'a fost de tot plăcut în rândul trecut la consulul chinez?

Felix. Foarte interesant. Chiar și spirital vecinei mele dela masă era încușurată de un zid chinezesc. Foarte original. Îmi dădeam toată silința ca să-i fac petrecere și dinsa la toate îmi răspunde tot cu: „Ce curios!” La urmă în desperarea mea i-am ținut o prelegere despre hydrofobie. Ce curios!

Ermina. Vina ta! Cu atât mai bine mi-am petrecut eu.

Felix. Cu dl de Walheim?

Ermina. Un om foarte plăcut în societate.

Felix. Voi ce ați pertractat.

Ermina. Ei, despre — am —

Felix. Da, despre asemenea lucruri vorbesc „cei care se înțeleg”.

Ermina. Dar tu nici nu știi despre-ce am vorbit.

Felix. Nici tu nu știi, dl de Walheim cu atât mai puțin va ști.

Ermina. După masă nu poți dice, că nu suntem liberi și numai pentru noi.

Felix. Nu, căci atunci ești la plimbare ori ai de cumpărat sau primesci lume pentru ceai. Și apoi seara —

Ermina. Tu exagerezi!

Felix. Seara de comun ne reîntorcem dimineața acasă. (Va urma.)

acea parte a constituției, care garantează dreptul de a vorbi liber al deputatului.

Eu la 20 Iunie 1887 am fost ales deputat în cercul electoral al Caransebeșului și până la 17 Decembrie 1887, ca deputat dietal, am fost membru al legislațiunii. În această calitate am adresat în Octombrie 1887 dlui Toma Péchy, președintele parlamentului, o epistolă oficială, și această epistolă am comunicat-o pe calea presei tot în mod oficial în 14 Octombrie 1887 alegătorilor mei, ear' acest comunicat oficial al meu s'a luat drept obiect de pertractare înaintea judecătorei de presă. Că în timpul indicat nu m'am prezentat în parlament, această împrejurare n'a schimbat calitatea mea de deputat.

Dar acuzatorul public ar pute dice, că toate exemplele citate se refer la alte cestiuni, ear' nu la cestiunea naționalităților. Însă cestiunea naționalităților este tot așa obiect al constituției și al legislațiunii, ca ori-care altă cestiune, și deputatul are dreptul și datorința a se ocupa cu ea ca cu ori-și-care altă cestiune. Dar și pe terenul cestiunilor naționalităților unii dintre deputații sași din Ardeal, în legătură cu mișcarea cunoscută sub numele „Schulverein”-ului, au continuat de șapte-opt ani încoace atât în presa din țeară, cât și în cea din străinătate, o agitațiune, care pentru națiunea maghiară este cu mult mai stricăcioasă decât publicațiunea mea. Și cu toate acestea nici un singur deputat de naționalitate săsească nu s'a tras în acțiune publică, pentru-că guvernul și fața cu acestia a respectat imunitatea deputatului, de a vorbi în libertate. . . .

(Aici urmează partea aceea, pe care noi am publicat-o în Nrul de ieri. Red. „Trib.”).

. . . . Că eu sunt de naționalitate Român și că alegătorii mei încă sunt Români, această împrejurare nu dă nici guvernului, nici acuzatorului meu public dreptul de a o lua ca pretext, ca în persoana mea să calce în picioare unul dintre cele mai prețioase drepturi constituționale ale țării. Fapta guvernului eu nu o consider ca fapta națiunii maghiare și în fapta tragerii mele înaintea judecătii eu nu primesc decât expresiunea poftii, de a-și lăși puterea din măsură afară. Dispozițiunea țării acum este favorabilă pentru asemenea procese, sentimentul pentru drepturile cele mari constituționale este apatic, acuma guvernul n'are să se teamă, că sentimentul de dreptate al societății se va trezi cu vehemență — și va pretinde cu ton tare dreptul vătămă de a vorbi liber în legislațiune: drept aceea de prezent guvernul, cu ajutorul dispoziției produse și nutrite de dinsul în mod măiestrit, poate risca acuzarea deputatului pentru principiile și propunerile comunicate alegătorilor în mod oficial.

Departa sunt de a crede și a afirma, că deputatului îi sunt permise toate și că el poate agita fără responsabilitate pe alegătorii săi în ori-ce privință. Dreptul de a vorbi liber își are restricțiunile lui acolo, unde este întrebare de alegerile mijloacelor pentru a ajunge la scop. Precum deputatul nu poate folosi mijloace ilegale și contrare moralității publice și nu poate folosi proceduri contrare constituției pentru învingerea principilor sale, astfel nu poate agita nici pe alegători să folosească asemenea mijloace.

Că prin publicațiunea mea trasă în judecată la se scopuri și la folosința căror mijloace am îndemnat pe alegătorii mei, dezvoltarea acestei întrebări se ține de apărarea mea meritorie, ear' nu de cererea de nulitate. Însă atâta trebuie să însemnez și aici, că conținutul publicațiunii mele și îndemnarea adresată alegătorilor mei sunt următoarele:

1. Să aprobe și să admită hotărîrea mea de a rămâne în atitudine pasivă și a nu intra în parlament.

2. Dacă va veni lucrul la alegerea unui deputat nou, să aleagă astfel de deputat, care în această cestiune nutrește cu mine o convingere, în sfîrșit

3. Că la alegerea viitoare alegătorii să se ferească de seduceri, amenințări și scusări. Las în judecata fiecărui om cu mintea înțreașă și sănătoasă, să judece cuprinde-se în publicațiunea mea alt scop, altă direcție, decât scopul întregit mai sus amintit?

Las să judece ori-care om cu mintea trează, că face-se amintire în publicațiunea mea de națiunea maghiară? Că este acolo vorba de altă luptă, decât de lupta politică și electorală? Că este acolo suspectat alt partid, afară de partidul, care are astăzi majoritatea în parlament?

Despre aceea ar încăpe discuție politică, că oare absența pasivă din parlament bun scop este și bun mijloc întru promovarea intereselor publice ale Românilor? Ar încăpe discuție politică și despre aceea, că oare partidul guvernamental din parlament poate-se suspecta pe dreptul, că amenință, că se duce și că corump la alegere? Dar atâta este mai presus de toată îndoeală, că discuțiunea acestor întrebări nu vine în colisiune cu legea penală și nu se ține de judecătoria penală.

Pe baza tuturor acestora, după-ce este mai presus de toată îndoeală, că publicați-

nea mea de sub acușă dela 14 Oct. 1887 cu titlul: „Cătră alegătorii cercului electoral al Caransebeșului: Iubiți alegători!” este adresată direct alegătorilor mei; mai departe, după-ce este sigur, că eu dela 20 Iunie 1887 până la 17 Dec. 1887 am fost deputat și că publicațiunea de sub acușă am adresat-o ca deputat în mod oficial alegătorilor mei; — în fine, după-ce este sigur, că constituția noastră de secol neînterupt garantează dreptul deputatului de a vorbi cu alegătorii și pentru exercearea acestui drept dela 1839 nimenea n'a fost tras în judecată și chiar și atunci tabla deputaților a declarat tragerea în judecată de vătămă gravă a constituției: din toate aceste cauze procedura curții cu jurați este a se nimici prin judecătoria supremă a țării, care este totodată și păzitoarea constituției.

X.

Președintele a resumat în mod unilateral și nu nepărtinitor înaintea juraților rezultatul întregii pertractări și prin aceasta sunt vătămăte prescripțiile procedurii din §. 58.

Președintele a să mărginit a repeta în resumare numai aceea ce se cuprinde în acușă și în expunerile acuzatorului public. După-ce însă în decursul pertractării s'a citit și declarațiunea mea protocolară și după-ce din această declarațiune es la iveală forțele apărării: din aceste motive la ordinul expres al legii ar fi trebuit puse și acestea în lumină cu ocaziunea resumării.

D. e. a luat în resumare afirmațiunea acuzatorului public, că eu în publicațiunea mea agitez la ură în contra națiunii maghiare. Dar în fața acestei afirmațiuni nu amintesc, că în publicațiunea mea nu obvine numele națiunii maghiare, dar obvine expresiunea „contrarii nostri politici” și după ea, că la alegere trebuie să ne ferim de seducerile și coruperile acestora.

Mai departe a amintit în resumare afirmațiunea acuzatorului public, că eu prin publicațiunea mea țințese la întemeierea Daco-Români. Dar în fața acesteia nu observă, că în publicațiunea mea nici pe departe nu ocură astfel de cuvânt sau astfel de idee și că acuzatorul public a făcut cea afirmațiune numai dintr'o supoziție generală.

În sfîrșit în resumatul său președintele a cuprins toate împrejurările enumerate de acuzatorul public ca pretinse agravatoare și în fața acestora n'a înșirat nici una dintre împrejurările evident atenuante din declarațiunea mea.

Resumarea o încredințează legea înțelepciunii președintelui, dar nu numai înțelepciunea prezidială, ci ori-ce fel de înțelepciune aduce cu sine, că neputându-se apăra acuzatul singur din cauză de boală grea și fiind oprit apărătorul legal a-și desfășura apărarea, pe când acuzatorul public în toate își folosește dreptul său, până chiar și în aplicarea dreptului de respingere a juraților, președintele judecătorei cel puțin la resumare ar fi trebuit să amintească cel puțin forțele mărute ale apărării, care se cuprind în protocolul de ascultare.

XI.

Judecătoria a aplicat rău legea. Anume:

1. Libertatea mea de vorbire și imunitatea mea cu privire la aceea încă nici nu s'a pus drept obiect de consultare, conform §-lui 71 al instrucțiunii de procedere. Îndreptățirea acestui gravamen am expus-o mai sus.

2. S'a aplicat mximul de pedeapsă atât cât privește pierderea libertății, cât și în privința amendei în bani. Acesta e un *non sens* juridic. Oare ce pedeapsă s'ar croi pentru o astfel de agitare, prin care o națiune se numește direct, lămurit și cu excluderea ori-cărei îndoeli drept obiect de ură și în care se cuprinde întru adevăr neadevăruri potrivite de a produce ură și agitație și afirmațiuni defăimătoare și deșositoare?

3. Drept împrejurări agravatoare s'au luat, pe baza expunerilor acuzatorului, astfel de împrejurări, care poate nu sunt adevărate. Spre exemplu aceea, că am fost mai de multe-ori ales deputat, precum și poziția mea socială, nu sunt împrejurări agravatoare. Ear' cea afirmațiune a acuzatorului public, că eu am vătămăat cea națiune maghiară, dela care trag pensie, nu e adevărată, deoarece eu nici nu am vătămăat națiunea maghiară, nici nu am voit să o vătăm, și deoarece eu nu trag pensie dela națiunea maghiară, ci în urma grației Monarchului nostru dela Ungaria, dela propria mea patrie, prin urmare, afară de națiunea maghiară, și dela celelalte naționalități, care constituiesc această țeară. Adevărat, că e o împrejurare mică, dar dacă odată acuzatorul public a amintit-o pentru de a stîrni în jurați dispozițiuni dușmănoase: atunci trebuie să pretind dela judecată cea mai deplină corectitate a expresiunilor.

4. Împrejurările ușurătoare în general nu s'au fost luat în considerare. Acestea sunt următoarele:

a) etatea mea, sunt de 66 ani, cu puteri individuale ce se află în decadentă;

b) greaua mea boală, despre aceasta judecătoria are cunoștință oficială;

c) viața mea curată și nepătată, — încă nici odată nu am stat nici sub acușă;

d) cariera mea militară grea și lungă ce am petrecut-o cu cinste în serviciul Regelui și a patriei mele;

e) împlinirea cu credință și zel a datorințelor mele de legislator în timp de cinci ani;

f) cea împrejurare, că eu ca deputat m'am adresat cu cuvintele mele cătră propriii mei alegători, convins fiind de îndreptățirea aceasta, deci *bona fide*;

g) cea împrejurare, că pretinsa agitare ce mi-a imputat-o acuzatorul public a fost cu totul nemărginită și nici măcar rezultatele ei aparente nu s'au arătat altundeva, decât în fantasia singuraticilor; în sfîrșit

h) nobilitatea morală a motivului meu; căci eu ceea-ce am făcut, am făcut-o din alipire credincioasă cătră neamul și națiunea mea, de a se regula raporturile publice ale patriei noastre și în ceea-ce privește cestiunea națională.

Eată deci, că judecătoria nu au luat în considerare nici una dintre aceste serioase împrejurări ușurătoare.

Pe baza acestor gravamine înșirate sub punctele I—XI, rog să se aștearnă toate actele la înalta curie reg. spre anularea procedurii curții cu jurați și a sentenței judecătorești.

Cu profundă stimă

supus serv
Traian Doda.

Procesul de presă al generalului Traian Doda și presa maghiară.

„Ellenzék” dela 18 I. c. n. serie sub titlul „Generalul din Caransebeș” următorul articol:

Traian Doda — așa se vorbește — a fost oare-când un general viteaz al armatei austriece. A participat în campania austro-italiană din 1859, în războiul austro-german dela 1866 și în războiul din 1863.

Se dice, că a fost supus bun și soldat brav. Ca cetățean și ca soldat a fost leal față cu împăratul austriac. A servit Tronului cu cinste în pace și în război, și când a devenit incapabil de serviciu activ, a fost pensionat ca general austriac și de atunci locuiește în Caransebeș, la aparență retras, dar cu atât mai virtuos luând parte la mișcările electorale din cercul Caransebeșului.

Ca unul dintre întemeietorii programului național, el a fost în mai multe rânduri ales de deputat în dieta ungară.

L-au fost ales și la alegerile de acum e anul, dar el a demonstrat în contra instituțiilor de drept și în contra vașei statului ungar prin aceea, că nici după repetite provocări nu și-a prezentat mandatul și nu și-a ocupat locul în parlament.

Dieta ungară după aceea a decretat pe baza legilor în vigoare, că mandatul lui Traian Doda e nul și el însuși nu mai poate fi reales în proximalu ciclul electoral.

Atunci s'a apucat domnul general și a scris o scrisoare cătră alegătorii săi. În scrisoarea aceasta a agitat pe față în contra legilor, în contra statului și a aștat pe alegătorii la nerespectarea legilor. Acea, că dl general în realitate a lucrat în contra legilor, a explicat-o destul de temeinic reprezentantul puterii penale a statului în decursul pertractării procesului de presă înaintea curții cu jurați din Arad.

. . . Traian Doda a fost condamnat la închisoare de stat de doi ani și la amendă în bani de o mie florini.

. . . În verdictul curții cu jurați din Arad se cuprinde o garanție corespunzătoare cu privire la aceea, că în țeara aceasta uneltirile de felul celor ale generalului Traian Doda nu se pot face nepedepsite și că față cu atențatele îndreptate în contra voinții unitare a statului și în contra vașei statului avem drept de pedepsire, avem drept de satisfacție.

Nu mai dălele acestea a resumat judecata regelui asupra uneltirilor de felul celor ale lui Strossmayer. Acum verdictul juraților din Arad e un pendant vrednic la direcțiunea, pe al cărei prim reprezentant națiunea maghiară îl stimează în însuși regele maghiar.

Întocmai cum rostul regelui a strivit pe Strossmayer, așa a strivit și verdictul curții cu jurați pe agitatorul Traian Doda. Amândouă judecățile sunt grave. Amândouă pedepsesc crime grave.

Acea, pe care îi privește, pot să-și facă de aici concluziunile.

Episcopul din Diakovar o fi înțeles din vorbele regelui, că atitudinea lui și a aderențelor lui e contrară statului și bisericii. O fi

autoritate bărbătească consistă din aceea, că mă duc cu tine la baluri, mă duc cu tine la teatru și stau în loge la spatele tale, la curse să-ți duc lognetă, când dansezi să-ți țin buchetul și evantaiul; pe tot locul, unde ți-se face curte, să fiu de față cu o mină veselă și indiferentă. În teatru nu sunt decât o persoană laterală, care numai conturbă dacă intră în acțiune, lumea mă privește ca pe un model de bărbat bun. Căci dacă tu așii de nepotrivit, că la soupéu se șed lângă tine și la baluri să dansez cu tine —

Ermina. Sigur, că nu se potrivește. Căsătorii sunt acasă destul împreună; ear' în societate —

Felix. Acasă? — Bine dragă, dar când suntem noi acasă? Pentru noi „acasă” va să dică numai un loc geografic, este baza operațiunii de unde plecăm în lumea mare.

Ermina. Cum exagerezi! De dimineața până la prânz n'avem timp de ajuns pentru noi?

Felix. Când? Dimineața? Atunci dormi. Ermina. D'apoi după-ce m'am sculat. Felix. Atunci am eu oarele de ordinație. Ermina. Și când ai isprăvit —

Felix. Ai eșit deja cu trăsura pentru a face visite sau primesci — cea mai aleasă societate, aceasta o conced. Tot oameni de mare valoare, fie meritul lor chiar și numai acela, că sunt câte un „Măria Sa” sau au avere, pentru-că un unchiu oare-care a binevoit a-i denumi de ereși, pe urmă știu să-ți vorbească despre toate lucrurile, cu deosebire

înfeș, că un asemenea rol în această țeară nu se ține de lucrurile permise.

Ear Traian Doda poate să înțeleagă din verdictul curții cu jurați, că statul ungăr nu suferă pe agitatii de felul lui, nu suferă ca liniștea popoarelor să treacă sub ocărmuirea și scutul lui să fie conturbat prin agitații neumane, și că în sfârșit statul nu are numai dreptul, ci și datorința, de a pune capăt uneltirilor acestor elemente neastâmpărate.

Traian Doda poate să învețe, că cu acela, care se poartă cum s'a purtat el, legea va tracta cum a tractat și cu el.

El a provocat soarta în contra lui. Pentru soarta sa numai el poate să se facă responsabil.

Statul 'și-a împlinit numai datorința față cu popoarele sale, când a tras în judecată pe domnul general, și jurații din Arad au satisfăcut numai conștiinței lor, când au declarat de vinovat pe Traian Doda, pe agitatorul. Ei erau datori cu aceasta nu numai conștiinței lor, ci și ordinii și vașei statului vătămăte.

Jurații din Arad au dovedit, că atunci când e vorba de atac în contra statului — numai o rezolvare e cu putință: pedepsirea culpabilului.

Se vede că aceasta a căutat-o Traian Doda.

Jurații din Arad s'au îngrijit ca — să o și afle.

CRONICĂ.

Din cauza sfinte sărbători de mână numărul proximal „Tribunei“ va apărea numai Joi seara.

Maiestatea Sa Monarchul s'a îndurat preagrațos a dăru 600 fl. din cassetta Sa privată pentru cei păgubiți prin foc din comuna Sada.

Archiducele Iosif a sosit ieri, în 24 Septembrie, dimineața, în Murăș-Oșorhei, pentru ca să fie de față la manevrele brigădei de honveci Nr. 75.

Scire personală. Excelența Sa comandantul nostru de corp baronul Szveteny de Nagy-Ohai a plecat la Sinaia, pentru-ca să se prezenteze M. S. regelui României.

„Elemente de istoria naturală“ pentru școlile populare, de Dr. Daniil P. Barcianu, curs. I și II., aprobate de Venerabilele Consistorii din Sibiu, Arad și Caransebeș, s'au aprobat și de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică sub Nr. 16524/1887.

Adunarea generală de toamnă a consiliului municipal al comitatului Sibiului e convocată pe Luni, 1 Octombrie n., în sala cea mare a casei comitatului.

Delimitarea fruntărilor. Comisia mixtă însărcinată cu executarea convenției pentru delimitarea fruntărilor cu Austro-Ungaria se află la Predeal, unde a terminat cu deservire lucrările sale. Comisia a plecat la Slănic, în Moldova, unde va începe și acolo lucrările de delimitare. România a câștigat la Predeal, în lungime un teritor de 2 kilometri, care în lățime de 150 metri. La Omul România pierde însă vre-o 500 de metri în lățime, făcându-se ca linia de delimitare să fie chiar pe creasta Omului. La Caraiman câștigă România asemenea câțiva metri.

Linie telefonică între Budapesta și Timișoara. În ultima ședință a camerei comerciale din Timișoara s'a adus hotărârea, de a se împreuna Timișoara cu Budapesta prin telefon. Acest proiect a fost primit cu multă bucurie și în cercurile din capitală și astfel proiectul cât de curând are să se realizeze.

Statua lui Miron Costin se va desvâli mâine, în 26 Septembrie n. La această solemnitate va ține Mihail Cogălniceanu un interesant discurs. Vor vorbi între alții și V. Pogor și N. Ionescu.

Nr. 15592/1889.

v. c.

Invitare.

În urma dispoziției Ilustrății Sale domnului comite suprem și comite, conte Andreu Bethlen, dtd. 18 Septembrie 1888, Nr. 1294/pres., precum și în sensul §§-lor 1 și 2 ai instrucțiunii pentru congregațiunea generală a comitatului Sibiu, am onoare a invita pe p. t. domni membri ai comitatului municipiului Sibiu la congregațiunea generală ordinară de toamnă, ce se va ține în 1-iu Octombrie 1888 la 9 oare a. m. în sala cea mare de ședințe din casa comitatensă; aducând totodată pe baza §-lui 10 al art. de lege XV din anul 1883 la cunoștință, că obiectele prime de pertractat formează statorirea bugetului pe anul 1889 și că spre mărirea fondurilor amintite sub Nr. 2, 3 și 4 ai ordinii de și se propun arunciri comitatense.

Ordinea zilei:

1. Bugetul speșelor administrative ale comitatului pro 1889. Nr. 12399/1888. 2. Bugetul fondului pentru spitalul juridiciei pro 1889 și propunerea aruncului în mărime de 2% după darea directă. Nr. 14371/1888. 3. Propunerea aruncului de 1% după darea

directă în favorul fondului de economie pro 1889. Nr. 14086/1888. 4. Satorirea aruncului comitatensă pentru fondul de economie pro 1889. Nr. 14560 din 1888. 5. Bugetul școlii agronomice comitatense pro 1888/9. Nr. 15665/1888. 6. Fixarea taxelor de rescumpărare dela concurența publică pro 1889. Nr. 14323 din 1888. 7. Bugetul fondului de clădire a drumurilor comitatense pro 1889. Nr. 13790/1888. 8. Bugetul fondului de clădire a casei comitatense pro 1889. Nr. 15633/1888. 9. Publicarea legilor sancționate. Nr. 15602 din 1888. 10. Raportul despre rezultatul scontrării și subșternerea protocolului respectiv. Nr. 15476/1888. 11. Subșternerea rapoartelor referitoare la casa comitatensă prin visitațiunile întreprinse de vice-comite în sensul §-lui 88 al normativului despre administrarea casei. Nr. 14214/1888. 12. Raportul vice-comitei pe baza §-lui 68 p. s. al articolului de lege XXI din 1886. Nr. 14372/1888. 13. Raport despre examinarea jurnalului pretorului suprem din Noerich despre administrarea banilor. Nr. 11858/1888. 14. Tot asemenea raport, referitor la pretorele suprem central. Numărul 12364/18. 15. Ordinațiunea înaltului minister de interne referitor la examinarea jurnalelor despre administrarea banilor prin pretorii supremi din anii trecuți. Nr. 14450/1888. 16. Ordinațiunea înaltului minister de interne referitor la postul medicului de cerc din Noerich. Nr. 9024/1888. 17. Ordinațiunea înaltului minister referitor la dotațiunea medicului de cerc Iosif Albrich din fondul al spitalului scaunal din Noerich. Nr. 11157/1888. 18. Ordinațiunea înaltului minister de interne, prin care se aproabă împărțirea unui ajutor pentru familia fostului pretor Victor Binder, din fondul spitalului juridiciei. Nr. 15224/1888. 19. Exmisul înaltului minister de interne referitor la statutul limitării de pășunat din Șuramare. Nr. 9441/1888. 20. Exmisul înaltului minister de comunicațiune în cauza satoririi de contracte și condițiuni la deosebite clădiri de drumuri, clădiri înalte și clădiri de apă. Nr. 11560/1888. 21. Exmisul înaltului minister de comunicațiune relativ la normativul de comitațiune în cauza satoririi de contracte și condițiuni la deosebite clădiri de drumuri, clădiri înalte și clădiri de apă. Nr. 11560/1888. 22. Exmisul înaltului minister de comunicațiune relativ la normativul no pentru mori de corabie. Nr. 14576/1888. 23. Exmisul înaltului minister de comunicațiune în cauza scăderii taxelor de transportare pe căile ferate pentru expedări mai mari de poame. Nr. 9939/1888. (Urmare.)

Din public.)*

Mulțumită publică.

Mulțumesc din adâncul inimii d-nului Iacob Iacșa, fost învățător și cantor în comuna Oesdea, care de prezent locuitor în comuna Hertogani, pentru ajutorul de 15 fl. ce 'mi-l-a oferit, ca astfel eu să pot studia mai departe. D-șeu se-și deosebește acea ce poftescă acestui făcător de bine.

Ioan Neagu,
teolog.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

POSTA ULTIMĂ.

Budapesta. 24 Septembrie n. Barionul Ivor Kaas a fost ales deputat dietal cu o majoritate de 66 voturi.

Berlin. 24 Septembrie n. Cancelarul imperiului a declarat, că țiarul împăratului Frideric ce s'a publicat în „Rundschau“ este un apocriph.

Belgrad. 24 Septembrie n. Punerea cestiunii macedoniane se privește cu neîncredere de către Bulgaria, deoarece prin rezolvarea ei în înțeles bulgar vor fi păgubiți Sârbii din Macedonia de Nord.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI“.

Berlin. 25 Septembrie n. Declarațiunile oficiale relative la țiarul împăratului Frideric sunt a se înțelege astfel, că publicatorul țiarului este moralicesc constrins a-și publica numele. „Die Post“ ăice, că și împărăteasa Frederic ar fi surprinsă de publicațiune. Este sigur, că ea nu s'ar fi învoit cu publicarea. Aceasta a declarat-o în mod hotărât înaintea împăratului. „National Zeitung“ crede, că publicarea țiarului împăratului Frideric este o manevră electorală a liberalilor.

Paris. 25 Septembrie n. Referentul comisiunii bugetului militar Merillon a conferit cu Freycinet, căruia i-a declarat, că el speră să se înțelege cu dînsul, dacă se vor pute realiza economii în bugetul ministerului de război. Comisiunea bugetară a ascultat raportul lui Merillon, care a spus, că Freycinet este hotărât a nu primi alte reduceri în bugetul militar.

Bibliografie.

Înscințare.

Opul „Istoria dieceșii române gr.-catolice a Oradei-mari“. Partea a II-a, 9 coale în 8° mare, tipar cicero și garmond, a eșit din imprimeria seminarului archidieceșan gr.-cat. din Blaj.

Această parte cuprinde istoria specială a Românilor gr.-catolici din dieceșă romano-cat. a Oradei-mari înainte și după propagarea calvinismului, descrie greșele, prin care au trecut Românii gr.-cat. din acea dieceșă, până la restaurarea ierarhiei gr.-cat. (1777) și ena-rează întâmplările acesteia până la moartea episcopului de b. m. Ignatiu Darabanth (1805).

Urmând metoda analitică a posteriori, se țese istoria pe baza documentelor scoase din arhivul dela „Propaganda Fide“ din Roma și dintr'al episcopiei române gr.-cat. a Oradei-mari, precum și din colecțiunea fericitului E. Hurmuzachi, din renumitul op al lui Bunyitay V. „Nagy-Várad Egyháztörténelme“ ș. a. m. P. T. public poate fi sigur, că opul, la care viu a deschide abonament, este destul de interesant și se vinde cu preț foarte moderat.

Blaj, 31 August 1888.

Dr. Ioan Ardeleanu.

profesor de filologia clasică.

„Familia“. Anul XXIV. Nr. 37. Cuprinde: Dr. Nicolau Pop, cu portret. — Urșita și norocul, o scenă din comedia lui George Sion „Sărutarea“. — Bate la ușă, novelă de Carmen Sylva, (urmare). — Dorul, poezie de A. C. Domaș. — Minunate sunt căile tale, novelă de Teochar Alexi, (urmare). — Francillon, comedie de Dumas fiul, traducere de Dumitru Stăncescu, (urmare). — Folioasele practice ale meteorologiei, de Dr. A. P. Alexi, (urmare). — Știința și industria, de Cornelia Lupu. — Programă adunării generale a societății pentru fond de teatru român. — Bomboane. — Literatură și arte. — Teatru și muzică. — Ce e nou? — Felurimi. — Problema numerică, de Valeriu Oniș.

„Foia Diecesand“. Organul Eparchiei gr.-or. a Aradului. Anul III. Nr. 37. Cuprinde: Convocarea congresului ord. naț. bis. — Aprobarea alegerii de protopresbiter în Făget. — Adunarea generală a „Reuniunii învățătorilor“, ședința a II-a. — Cea din urmă invasiune a Turcilor în Bănat. — Iubileul de 50 de ani al învățătorului Iosif Novac. — Prețul P. Boldea în Borloveni vechi. — Varietăți. — Programă adunării gen. a societății de fond teatru român și festivităților din Lugoj. — Concurse.

„Revista Politică“. Anul III. Nr. 17. Cuprinde: Urcarea didactului la gimnaziul din Suceava. — Reflexiuni asupra stării actuale a Românilor din Bucovina, de Mucius. — Corespondență particulară. — Numărarea din urmă a populațiunii bucovinene și școala din Ciucur-mare. — Apel. — Privire politică. — Bibliografie. — Mulțumită publică. — Foia „Revistei Politice“. Zestrea Rairei.

Extrase din „Budapesti Közlöny“.

Licitatiuni:

— 31 Decembrie st. n. a. c. imobilele vându-se Borbala Mór nasc. Bloch de către judecătoria cerc. din Baia.

— 10 Octombrie st. n. a. c. imobilele Joței Popi în Szabadhely de către tribun. reg. din Arad.

— 19 Octombrie st. n. a. c. imobilele lui Simion Stoianovits de către tribun. reg. din Lugoj.

— 22 Noembrie st. n. a. c. imobilele lui Petru Ciocan de către judecătoria cerc. din Ineu-mic.

— 25 Octombrie st. n. a. c. imobilele lui Ioan Thiers de către tribun. reg. din Brașov.

— 12 Decembrie st. n. a. c. imobilele lui Iosif Hamp de către judecătoria cerc. din Ciocova.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 25 Septembrie, 6 oare dimineața.

Presiunea atmosf. în mm. (Mediul lunar 726.5)	Diferența din progiuș	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vântului
Observat				
726.0	-5.1	+5.0	+21.8 +2.0	SSO

Din țeară, 23 Septembrie, 7 oare dimineața.

Stațiunile	Presiunea atmosf. în mm.	Temperatura după Celsius	Vântul direcția	țaria
Sătmăr	771	+8.0	SV	1
Oradea-mare	—	—	—	—
Cluj	—	—	—	—
Orșova	772	+6.6	V	1
Timișoara	773	+9.0	—	—
Arad	771	+11.1	O	3
Panciova	770	+12.8	SO	2

Sosiți în Sibiu.

La 25 Septembrie n.

Hotel „Neurthrer“. Roth, Gust, Meyer, C. Meyer, comercianți. H. Tarterl, I. Weiss, ingineri. Zintz, advocat.

Hotel „Împăratul Romanilor“. Springer din Cluj. Aboles, Schmidbauer, Kaufmann, comercianți. Hotel „Meltzer“. Neuman, econom. Hotel „Habermann“. Păltz, Patatzki, comerciant. Trebitzki din Agnita, Kuntz, notar.

Economie.

Agricultura în Austro-Ungaria. Luând cifra 100 ca baza unei recolte bune de mijloc, găsim cantitățile de mai jos pentru 1888 față cu acelea din 1887.

Grâu	secară	orz	ovės.
Ungaria 110.126	85.106	84.116	85.104
Austria 107.117	92.104	96.106	103.825

Cultura grâului sporește mereu în Ungaria. Întinderea modie sēmănată cu această cereală în anii 1876 până la 1885 era de 2,665.780 hectare; în 1888—87 ea se ridică la 2,888.266 hectare. Nu se arată sporul pentru 1887—88, dar poate să fie evaluate la 100.000 hectare.

Agricultura ungără țințese cu preferință asupra grâului; chiar natura îi dă acest caracter, deoarece-ce mai două cincimi din pământul arător (10,910.000 hectare sau aproape 37 la sută din suprafața regatului) produce grâu fără să aibă recurs la îngrășeri, mai tot pământul țerii ar pute produce grâu.

Pe un pământ mediu anii cei buni dau 18 cante metri pe hectare, în anii de mijloc 12; pământurile virgine de pe malurile Tisei dau une-ori chiar 27 cante. Se urcă la 3 și 1/2 milioane hectolitree excedentul, prisosul recoltei actuale preste o recoltă de mijloc, care este aproape de 37 milioane hectolitree.

Secara, care constituie în Ungaria cereala alimentară a gloatelor și nu se exportă decât în Austria, s'a sēmănat în Ungaria pe o suprafață de 1,411.570 hectare contra 1,394,954 hectare din anul trecut. Această cereală a dat mai puțin cu 2 1/4 milioane hectolitree, așa că Ungaria nu va pute exporta nici un grăunte de secară, pe când în timpurile ordinare poate ceda un milion de cante.

Cât despre calitate, ea variază mult, după-cum recolta s'a făcut în condițiuni bune sau rele; cu toate acestea greutatea bobului este destul de ridicată. În Austria secara a produs ca la 2 și 1/2 milioane hectolitree preste o recoltă mijlocie.

Pentru calitate, aceasta se aseamănă întru toate cu recolta din Ungaria. Din toate acestea putem afirma, că imperiul dualist este în deficit de 5 milioane hectolitree.

Producțiunea orzului a luat în cei 40 de ani din urmă un sbor mare în Ungaria. Altă dată numai trei ținuturi dau orzuri bune pentru fabricarea berii, dar îmbunătățirea silințelor unite cu perfecțiunea culturii au permis ca orzul să se producă mai în toate părțile țerii.

Estimp există în Ungaria o lipsă de 2 milioane și jumătate de hectolitree și în Austria de 3/4 milion asupra recoltelor unui an ordinar.

Calitatea lasă mult de dorit pretutindenea, și în ambele părți ale monarhiei orzul alb de dospit este rar.

Ovėsul acoperea în Ungaria 1,159.671 hectare contra 1,174.005 hectare în anul trecut. Recolta de 3 milioane de hectolitree în mai puțin decât de mijloc și calitatea este ordinară, cu toate-că colorarea grâului este satisfăcătoare. Austria are o recoltă bună în cantitate ca și în calitate, ceea-ce reduce deficitul monarhiei întregi la 3 milioane.

Aparențele pentru porumb sau păpușoiu sunt bune în Ungaria, dar în Austria, și anume în Galiția, cel mai important ținut pentru această cereală se așteaptă la un rezultat destul de slab.

Presupunând o consumațiune normală și că stocurile cele mari rămase din anul trecut în porumb, de o parte și neajunsurile recoltei de secară, de altă parte se nu aducă o dislocare în întrebuințarea diverselor cereale pentru nutrețul populațiunilor pentru industria și pentru crescerea vitelor, putem asemăna cantitățile următoare în comparațiune cu cei trei ani precedenți de exportațiune:

În milioane de cante metrice:

1885—86 1886—87 1887—88 1888—89.

Grâu sau făină	6	9 1/2	4 1/2	5
Secară	—	—	1 1/2	—
Orz și mălaiu	3 1/2	3 1/2	3 3/4	2 1/2
Ovės	—	—	—	—

Prețul mărfurilor.

Plata din Timișoara. 22 Septembrie. Prețurile cerealelor compute după maza metrică. Grâu fl. 6.65 6.70. Secară fl. 4.75—4.80. Orz fl. 5.10.—5.20 Ovės mercantil fl. 4.30—4.40. Ovės vntur fl. 4.40—4.50. Meiu fl. 6.10—6.20. Spirit, comun per 10,000 lire fl. 20.50—21.— Spirit rafinat per 10,000 lire fl. 22.50—23.—

Tergul de rimători în Steinbruch. În 22 Septembrie n. s'a notat: unguresci bătrâni grei 48.— cr. până 49.— cr. unguresci grei, tineri 50.— cr. până 51.— cr. de mijloc 50.— cr. până 51.— cr. ușori 50 1/2 cr. până 51.— cr. marfă țărănească, grea 48.— cr. până 49.— cr. de mijloc 48.— cr. până 49.— cr. ușoară 48.— cr. până 48 1/2 cr., romănesci de Bakony, grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sârbesci grei 49.— cr. până 50.— cr., transito de mijloc 49.— cr. până 49 1/2 cr., transito ușori 47.— cr. până 48.— cr., îngrășați cu ghiață — cr. până — cr. per 4% cumpenți la gară.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 22 Sept. 1888.

Sămînțe	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela, până	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela, până
Grâu				
Bănățeneș, non	74	—	75	—
Grâu dela Tisa	74	—	75	—
Grâu de Pesta	74	—	75	—
Grâu de Alba-regală	74	—	75	—
Grâu de Bácska	74	—	75	—
Unguresc de Nord	74	—	75	—
Sămînțe, vechi ori noue	Solul	Calitatea per hect.	Prețul per 100 chilogr. dela, până	
Secară		70—72	5.35	5.55
Orz	Nutret de vinars de bere	60—62	5.15	5.75
		62—64	6.25	7.25
Ovės		64—66	7.75	8.90
		39—41	6.10	5.57
Cucuruz (porumb)	bănăț. de altsoiu	73	6.15	6.20
		—	6.05	6.10
Hrișcă		—	5.20	5.50
Termin marfă înaltă	Grâu	de primă de toam. Inl. Aug. Maiu-Jun. de toam. de primă.	8 22 7.38	8 24 7.4
	Cucuruz		5.31	5.33
	Ovės		5.02	5.04
			5.56	5.58
Produce diverse	Solul	Cursul dela, până		
Sem. de trif.	Lucernă ungurească	42.—	43.—	
"	franceză	—	—	
"	italiană	—	—	
"	roșie	42.—	52.—	
Oleu de rap.	dela Pesta	65.—	65.00	
Oleu de in	dela țeară sventată	56.50	57.50	
Uns. de porc	afumată	61.50	62.—	
Slănină		30.—	31.—	
Sân	din Bosnia, în buți	—	—	
Prune	din Sârbia, în buți	—	—	
Lictar	slavon, nou	13.25	14.—	
Nuci	bănățeneș din Ungaria	—	—	
Gogoși	unguresci sârbesci	—	—	
Miere	brută	—	—	
	galbină străcurată	—	—	
Ceară	de Rosenau	115.—	117.—	
Spirit		18.—	18.50	
	Droajinte de spirit	21.50	22.—	

Cursul pieții din Sibiu.

din 25 Septembrie st. n. 1888.

Hărte monetă română	Cump.	8.34	vënd.	8.38
Lire turcesci	—	11.—	—	11.10
Imperiali	—	10.—	—	10.10
Ruble rusesci	—	1.24	—	1.27

Bursa de Budapesta

din 24 Septembrie st. n. 1888.

Rentă de aur ung.	6 1/2%	100.90	
" " hărte "	4 1/2%	98.80	
Imprumutul căilor ferate ung.	5%	146.—	
Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung. (1-a emisiune)	—	98.—	

Casă de vîndare.

Casa din Abrud ce formează proprietatea ereşilor lui **Ioan Frankkis** şi se află în cea mai bună stare, e de închiriat ori de vîndare.

A se adresa la dl Desideriu Miko în Abrud ori la dl Ioan Frankkis în Cluj. [620] 2-3

INSTITUTUL TIPOGRAFIC din Sibiu

execută tot felul de lucrări tipografice şi îndeosebi tipăresc **cărţi de tot felul, anunţuri de căsătorie, anunţuri funebre, placate, bilete de vizită, conturi şi blanchete de tot soiul.**

Preţurile moderate.

Deasemenea Institutul primeşte în editură **cărţi şcolare** şi în genere cărţi menite a fi răspândite în popor, precum sînt: **povesti, snoave, poezii populare, istorioare morale, descrieri de obiceiuri şi datini, schiţe istorice ori biografii** scrise în stil popular şi alte deasemeni.

Condiţiunile editurii urmează a fi stabilite prin bună învoială între autor şi direcţia Institutului.

DICȚIONAR

român-german şi german-român

de

Sab. Pop. Barciuanu, edin. paroh gr.-or. în Reşinari, asesor consistorial etc.

Revidat şi completat

de

Dr. D. P. Barciuanu.

Partea I. Română-germană. 704 pagini.

Preţul 2 fl. 50 cr. v. a.

NB. Pentru trimiterea prin poştă 20 cr. v. a. de exemplar.

Partea II. germană-română, se află sub presă.

G. A. Gross,
Sibiu, Piaţa mare Nr. 17.

Să nu se treacă cu vederea!

Pentru **sezonul de toamnă şi de iarnă** recomand preanoratlui p. t. public

depositul meu de mărfuri de manufactură

bogat sortat, cuprinzînd toate **articolele de modă**, alese de mine personal în Viena dela cele mai renumite **fabrice** şi **deposite** indigene şi străine, prelîngă cele mai ieftine **preţuri**, pe care **concurenţa** nu le poate oferi.

Asigurînd de o negustorie strict solidă, se roagă de cât de numeroasă căutare

cu toată stima

G. A. Gross.

[616] 4-12

Deposit de fabrică

de: Covoare de sofa, de pat, de părete şi de odăi. **Perdele de filet, Jute, Marocco, persiane** şi **tunisiane.**

P. T.

Recomand

depositul meu de gheţe

de **stradă, călătorie** şi **salon**

şi îmi permit a atrage atenţiunea asupra **celor mai noue gheţe** (specialităţi vieneze), precum şi asupra celui mai mare asortiment de **gheţe bărbăteşti, femeieşti** şi de **băleţi** cu cele mai ieftine preţuri.

Comande din afară cu rambursă; în cas că nu convine, marfa se primeşte înapoi.

Totodată atrag atenţiunea asupra **neintrecutei mele alifii de băţuri** şi asupra **excelentei alifii de degerături.**

M. Bachholzky.

Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 24.

[499] 51-52

Ordinea băilor de iarnă

în
institutul de băi al lui **Habermann**
în Sibiu

din 24 Septemvrie st. n. a. e.

Băi de vană:

Afară de Duminecă în toate zilele dela 6 oare dimineaţa până la 8 oare seara.

Duminecă dela 6 oare dimineaţa până la 4 oare după ameaşi.

Băi de aburi:

Pentru domni: afară de Lunia în toate zilele dela 6 oare dimineaţa până la 1 după ameaşi.

Pentru dame: Marţia, Mercuria, Joia şi Sîmbătă dela 3 oare după ameaşi până la 7 oare seara.

Observaţiune: Taxa cea nouă de băi este afişată în odaia de casă (a institutului) spre cunoscinţa onoratului public.

Sibiu, în 20 Septemvrie 1888.

[621] 2-3

Cu toată stima

Ioan Habermann.

INSTITUTUL TIPOGRAFIC din Sibiu

recomandă:

Comassările

de

IOAN CORNEA,

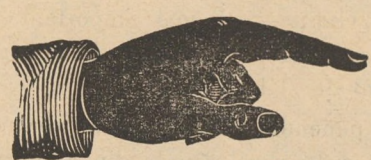
inginer diplomat.

Preţul unui exemplar **15 cr. v. a.**

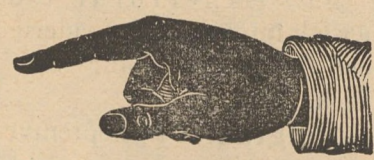
Deschidere de negustorie

la 1 Octomvrie a. c., numai Piaţa-mare Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoscinţa publicului p. t., că la 1 Octomvrie a. c. voi deschide o
negustorie de confecţiuni de lingierii, de manufacturi şi împletituri
sub firma

E. JEKIM

în Sibiu, Piaţa-mare Nr. 1.

Răzimat pe puterile ce-mi stau la dispoziţie şi pe deplina experienţă în această branşă, sperez că voi pute satisface în ori-ce fel tuturor cerinţelor onoratului public şi asigurerez înaintea, că principiul meu va fi o negustorie solidă.

Rugându-mă de o cercetare pe cât de numeroasă a întreprinderii mele, mă semn

Sibiu, în Septemvrie 1888.

cu toată stima

E. JEKIM.

Deschidere de negustorie

la 1 Octomvrie a. c., numai Piaţa-mare Nr. 1.